

DAGNINGEN

"Om I förbliven i mitt ord,
så ären I i sanning mina lärjungar,
och I skolen då förstå sanningen,
och sanningen skall göra eder fria."

Joh. 8:31-32.

JUNI 1960

Ärgång 24 Nr 2—4

"Inför dig är glädje tillfyllest och stor fröjd på din högra hand evimmerligen". Ps. 16: 11.

Hälsning från Broder Einar

Andens gemenskap är icke begränsad av geografiska gränser, Gud vare evigt tack och lov. Tänk, "Gud har inlagt evigheten i våra hjärtan" (Pred. 3: 11), men inte så att vi kunna fatta allt på en gång. Nej, vi måste forska och studera i Bibeln och lära att förstå mer och mer, och vi blir aldrig riktigt färdiga med vår läxa här i tiden. Och till evighetens skatter hör också "Tankarna". De kunna varken mätas eller vägas på vanliga, av människor konstruerade vågar, men de äro inte därför mindre verkliga och dyrbara. De goda tankarna, de sköna minnena av gemenskapen med Herren Jesu vänner, de äro som goda änglar, vilka alltid omger oss för att trösta och hugsvala samt stödja oss under vår pilgrimsfärd.

Vårt stora samtalsämne är Guds nåd, som förenar oss med samma kärlek, som Gud och Kristus har älskat oss med, och som givit oss detta himmelska hopp, som snart skall fullbordas. Ja, det samtalsämnet tar aldrig slut, det ämnet är outtömligt liksom Gud själv är outgrundlig.

Ju djupare vi forska i dessa djupheter och hur mycket vi än kunna förstå av Guds rikes hemligheter, så kunna vi likväl inte fatta allt. Vi måste instämma med Paulus i Rom. 11: 33:

"O, vilket djup av rikedom
och vishet
och kunskap
finns icke hos Gud".

(2 november 1959)

Apostel

Det grekiska ordet apóstolos användes vanligen för att beteckna något som är utsänt, t. ex. en flottexpedition, men däremot är det inte vanligt att använda denna beteckning på personer. Ordet betyder "utsänd".

Inom judendomen är en "utsänd" en person, som utrustats med fullmakt att representera en person eller en grupp och som genom sin fullmakt också har laglig rätt att handla å sin uppdragsgivares vägnar. Församlingsapostlar omtalas t. ex. i 2 Kor. 8: 23 och Fil. 2: 25. Profeter kallas också "Guds utsända" — det uttrycket har den grekiska översättningen Septuaginta av 1 Kon. 14: 6. I Hebreerbrevet kallas Herren Jesus själv för apostel (3: 1), och själva tanken, att han handlar med fullmakt från Gud är ju vanlig, inte minst i Johannesevangeliet.

Jesu apostlars egenart ligger däri, att det är Guds egen utsände, Messias själv, som sänt dem. Av honom har de fått uppdraget att förkunna evangelium, makt att driva ut onda andar och göra andra under i Jesu namn samt myndighet att "binda" och "lösa".

De tolv apostlarna blev utvalda av Jesus redan under hans jordeliv, och Paulus blev kallad av den Uppståndne direkt, och han skiljer sig från de övriga apostlarna inte minst däri, att han tidigare varit en förföljare. Hans speciella uppgift var att gå ut som apostel i hednavärlden, och han kände sig ansvarig för evangeliets utbredande.

I den efterapostoliska tiden förekom både att man brukade använda benämningen apostel för alla missionärer och att man begränsade den för de tolv. Senare har också båda dessa tendenser förekommit, men vanligast är dock att endast i begränsad omfattning använda benämningen apostel.

S. D.

Traditionen förbleknar

Översättning från the Dawn 1959 av Anders Karlén.

Under år 1959 var utvecklingen inom den religiösa världen märklig. Särskilt märklig var publiceringen av en bok om 126 sidor med titeln "Liv och död". Den utgavs av Kommittén för den Förenade kanadensiska kyrkans kristna tro, som består av fyrtyotvå medlemmar, alla präster i Kanadas förenade kyrka, några av dem tillika föreståndare för högre teologiska läroverk. Fem års forskning ägnades åt att samla de tankar, som återfinns i boken; det är därför icke löst grundade förmodanden, som författarna lägger fram, utan slutsatser, som byggts på omsorgsfulla studier.

Verkställande organet för kanadensiska kyrkans rådsförsamling accepterade vid ett möte i maj 1959 de tankar, som presenterats i boken, och förklarade att den "var lämplig för studium inom kyrkan". Med "kyrkan" avses i detta fall givetvis Kanadas förenade kyrka, den största protestantiska, kyrkliga sammanslutningen i Kanada, bestående av metodister, kongregationalister och presbyterianer. Publiceringen av boken "Liv och död" blev en förstasides-nyhet över hela Kanada och mycket utrymme gavs åt den i tidskrifter och tidningar i U. S. A.

Vi har givit bakgrunden till boken "Liv och död" för att därmed påvisa faktumet, att boken representerar en förändring av tänkesättet hos åtminstone en stor och ansvarskännande grupp protestantiska präster. Låt oss efter denna introduktion granska något av det som sägs i boken.

VAD AR DÖDEN?

I kapitel 2 finner vi följande förklaring:

"Döden är den största krisen i livet. Den gör definitivt slut på vår verksamhet och våra förankringar här. Mot det poetiska talet om en mjuk och mild död, mot den ytliga läran, att det inte finns någon död, att den endast är naturlig eller att den är den lidandes "nirvana", påpekar vi, att döden är den tragiska nedbrytningen av det liv, som

vi känner till, symbolen och det synliga uttrycket för synden och Satan, en inkräktare i universum och fiende till Gud och människan.”

I kapitel 4 läser vi följande förvånansvärt sanna deklARATION:

”Begreppet ”odödlighet” betyder befrielse ifrån död och användes i Nya testamentet icke om människan annat än för att beskriva livet efter återuppståndelsen. Paulus sade icke, att människan icke dör, men att de döda skall uppstå oförgångliga (eller odödliga). Han sade icke att själen självfallet överlever, men att det dödliga måste förändras till odödlighet.

”Det är fel att säga, att det icke finns någon död, ty det är lögn. Den kristna tron försöker icke skyla över dödens realitet, den framhåller tvärtom städs att, när en människa dör, så dör hon verkligen. Odödlighet är icke en egenskap hos den mänskliga själen, liksom det icke är en egenskap hos den mänskliga kroppen. Uppdelningen av den mänskliga varelsen i en odödlig själ och en dödlig kropp kommer icke från Bibeln och stämmer icke överens med den kristna läran, att liv bortom döden helt beror av Guds nåd; att detta icke är något självfallet på grund av människans konstitution och att det kristna hoppet är återuppståndelse, en uppväckelse från de döda, snarare än en naturlig odödlighet.”

”Som vi framhållit, kommer icke läran, att människan består av tvenne åtskiljbara delar, själ och kropp, från Bibeln; den kommer från grekiska filosofer. Och medan vi skulle vara mer än otacksamma, om vi icke satte värde på deras storartade insikter och deras tålmodiga, oförfärad sökande efter sanning medelst förnuftet, kan vi icke acceptera den för dem typiska uppfattningen — sådan denna uttalats av Platon — att döendet är själens skiljande från kroppen, att, när man är död, skiljandet är fullföljt och att själen då existerar för sig själv, lösgjord från kroppen.”

”Det är endast Gud, den levande och evige, som är oförgånglig eller odödlig av naturen. Om människan skall få del av odödlighet eller evigt liv, kan detta uppnås endast genom en gåva från Gud; människan måste av nåd uppväckas från de döda.”

Det framstår klart vid läsningen av boken ”Liv och död”, att de framstående präster från Kanada, som uttrycker sin övertygelse i boken, icke förstod, att det blir en åtskillnad av naturer vid återuppståndelsen. De förstår icke Bibelns grundlära, att det endast är Jesu trogna efterföljare, som uppväcks till ”ära, heder och odödlighet”, samt att människorna i allmänhet kommer att återställas till mänsklig fullkomlighet på jorden. — Rom. 2:7.

Ett ingående studium av boken visar, att dess författare förmodar, att återuppståndelsen till odödlighet kommer omedelbart efter döden.

Vi vet naturligtvis, att vissa skriftställen visar, att detta är riktigt vad gäller de trogna vid slutet av innevarande tidsålder, den tid när "här-efter" Herrens sanna efterföljare i och med döden skall "vila från sina prövningar", men deras arbete skall fortsätta. (Upp. 14: 13.) Medan våra prästerliga vänner i Kanada icke fattat denna fina distinktion, har de dock nått fram till en klar förståelse av sanningen i Guds ord, att "syndens lön är döden".

Vi citerar vidare från kap. 5:

"Låt oss börja med att erinra om något som vi redan slagit fast, nämligen att Bibeln icke lär att själen är odödlig av naturen. Den försäkrar oss icke, att ett fortlevande efter döden är en följd av vår naturliga konstitution. I Bibeln betyder ordet "själ" i själva verket "liv". Människan är en levande själ, men hon kan lika väl — sett från Bibelns synpunkt — beskrivas som en levande kropp. Det faller aldrig Bibelns författare in att själen är en del av den mänskliga personligheten, som på något sätt är heligare än kroppen och som kan existera skild från denna. Människan skiljer sig icke från andra levande varelser, emedan hon äger en odödlig själ utan emedan hon är gjord till Guds avbild, dvs hon har förmåga att känna till Guds existens, att taga emot hans uppenbarelse och att motsvara hans krav på tillbedjan, lydnad och tjänande."

SHEOL, HADES, HELVETET.

Medan Förenade kanadensiska kyrkans kommitté för kristen tro icke tvekade att framlägga sanningen, vad gäller faktumet, att Bibeln icke lär, att själen är odödlig, och faktumet, att det icke finns något hopp om liv efter döden annat än genom ett uppfyllande av Guds löften att återställa de döda till liv, var kommittén icke så oförbehållsam, när det gällde frågan om helvetet. Prästerna i kommittén påpekar emellertid, att Bibeln icke lär om evig pina.

Vid diskussion av betydelsen av det hebreiska ordet "sheol" och det grekiska ordet "hades", följer de snarare gamla traditioner än Bibelns exakta lära. Bibeln t. ex. förklarar att det icke finns någon kunskap i "sheol" (Pred. 9: 10), men "Liv och död" säger:

"Sheol eller hades framställdes som en plats av dysterhet och tystnad, ett land av glömska. Livet var icke verkligt, icke kroppsligt. De döda var endast till hälften medvetna, utan glädje, önsknings, vilja eller hopp. Man skall dock lägga märke till att sheol eller hades icke betraktades — åtminstone icke i den tidigare perioden — som en plats för straff och pina."

Denna åskådning vänder sig naturligtvis icke definitivt mot den för Gud vanhedrande läran om evig pina. I stället för att bygga på direkta skriftställen, ägnar sig kommittén åt ett något invecklat resonemang på denna punkt.

I det att kommittén svarar på frågan "Kommer de, som dö utan att till synes göra bättring, trots att de hört evangelium, att få tillfälle att göra bättring och bli frälsta efter döden?" framhåller den:

"Om vi svarar nej, i vilken utsträckning dikteras då detta svar av en djuprotad attityd av girighet och revanschlystnad hos oss själva, åt vilken vi ger beteckningen "rättvis"? Kanske har de lägsta tankarna om kristna känslor formulerats av Jonathan Edwards:

'Åsynen av helvetets plågor kommer att för evigt förhöja helgonens lycka; den kommer att ge dem en extra krydda.' Tänker vi inte, även om vi inte säger det högt, att den eller den personen har en hel del att stå till svars för i livet efter detta, att han där skall få vad han inte fick här, att förhållandena skall bli annorlunda vid den yttersta domen? Låt oss försäkra oss om att vår önskan att ge helvetet en framträdande plats i verklighetens värld icke har fötts av vår egen synd."

I frågan prövning efter döden är kommittén fullt på det klara med att döden icke nödvändigtvis gör slut på allt hopp om frälsning för dem som icke tror. Prästerna i kommittén baserar denna slutsats på skriftställen, som för dem tycks innebära universalism, dvs att alla skall bli frälsta med eller mot sin vilja. Kommittén har icke nått långt på vägen till hela sanningen i sin bok "Liv och död", men de ha dock tagit ett stort steg, särskilt när det gäller att avslöja och vederlägga traditionen beträffande Satans lögn: "Ingalunda skolen I dö."

RIKET.

Oförmåga att förstå skillnaden mellan församlingens "höga himmelska kallelse" och de välsignelser genom återställelse, som kommer att erbjudas världen, medför att kommittén endast har en dunkel uppfattning om hoppet om riket. De påpekar, att enligt Bibeln Jesus återvänder till jorden för att upprätta sitt rike, och att han därvid icke kommer som människa utan som en upphöjd himmelsk varelse. Beträffande Jesu stora förändring, när han uppväcktes från döden, säger boken:

"Trots att Jesus blev upphöjd, dröjde riket fortfarande. Död, trångmål och synd blev kvar för att trotsa och plåga mänskligheten. Hela skapelsen 'suckar' i någon slags universell födslovända. Synden är fortfarande verksam. De kristna lider alltjämt. Detta tillstånd betraktas dock icke såsom slutgiltigt. Mänskligheten och universum är spända av förväntan. Man väntar en slutlig befrielse. Man väntar, att ödet skall fullbordas och att den nya skapelsen skall upphöjas vid Kristi återkomst. Den allmänna inställningen kännetecknas mer av spänd förväntan än av misströstan, ty man är medveten om förebuden till den kommande tidsåldern."

Vad våra kanadensiska vänner icke fattar i samband med riket är faktumet, att detta rike liksom andra rikena kommer att ha såväl styrande som underlydande. De inser icke, att Guds verk på jorden hittills bestått i att utvälja och förbereda dem, som skall bli regenter i riket naturligtvis med Jesus som konungars konung och Herrars herre. De inser icke, att det icke har varit Guds avsikt att omvända så många i världen som möjligt under innevarande tidsålder, utan att världen i allmänhet tillsvidare får glädja sig åt det tillkommande rikets väl-signelser. De föreställer sig att riket, när det har upprättats tillfullo, endast kommer att betyda, att fler syndare omvänts till Kristus — sannolikt samtliga — och att dessa sedan kommer att få del av och glädja sig åt samma välsignelser som alla omvända och trogna från det förgångna. Med denna ofullständiga förståelse av Skriften som grund anser vi, att kommittén uttryckt sig väl i följande uttalande:

"Gamla testamentets författare talade om 'Herrens dag', varmed de avsåg en tid, då Gud skulle ingripa i människornas liv med rättvis och segerrik styrka för att döma nationerna, befria sitt folk från förtryck och införa fred och lycka på jorden. Vid denna nya ordning skulle Israels fiender förintas och Israel själv upprättas som ett jordiskt paradiset under gudomlig ledning, ty även förutsättningarna att utnyttja naturen skulle bli annorlunda."

"'Herrens dag' i G. T. motsvarar Guds rike i N. T. Det betydelsefulla i G. T. är att man tänkt sig att riket skall upprättas på jorden. Dess väl-signelser är icke uteslutande materiella; de består tvärtom i första hand i en andlig och moralisk förnyelse i människans liv. I profeternas lära om införandet av Guds rättvisa ordning finns en fin balans mellan det 'jordiska' och det 'andliga'. Det profetiska hoppet omfattar alla livets sidor, dvs — bäst uttryckt — det är hoppet om en fullständig omändring av världen genom ett direkt ingripande av Gud. Profeterna lär, att det är i en förnyad värld, som Guds vilja skall lydast i mänskligt handlande."

Vi gläder oss åt att de fyrtiotvå teologiskt skolade herrar, som sammanställt materialet till boken "Liv och död", ger belägg för att de till en del trängt igenom traditionens och vantrons mörker och att de därvid till viss grad urskilt de enkla och vackra lärorna i Guds ord i sådana frågor som liv och död, själens odödlighet, återuppståndelse, domen och riket. Låt oss hoppas att dessa framsteg må fortsätta. En av våra vänner har framhållit, att de har funnit ett antal byggstenar till sanningen, men de har ännu icke förmått att passa ihop dem på det rätta sättet. Om de kunde detta, skulle de se och uppskatta den gudomliga tidsåldersplanen i all dess enkelhet och skönhet.

Uppträcket, att döden är verklig, med andra ord att Bibeln icke lär, att människan har en odödlig själ, är ett underbart steg mot ljuset. Den traditionella uppfattningen i denna fråga utgör Satans huvudvillfarelse, som härrör från den lögn, som han uttalade genom ormen till Eva, nämligen: "Ingalunda skolen I dö". (1 Mos. 3:4.) Intet verkligt steg kan tagas mot sanningen, om icke denna lögn avslöjas. Det rör sig här om den villfarelse, som i våra dagar så ofta uttalas med orden: "Det finns ingen död".

Knappast mindre förbryllande är den traditionella läran om Kristi rike. Enligt Bibelns lära är den nuvarande tidsåldern bestämd för kalandet och utväljandet av dem bland människorna, som vid tidsålderns slut skall få del av den "första uppståndelsen" för att leva och regera med Kristus, som då återkommit för att upprätta sin regering. Detta var den äldsta församlingens hopp. I denna fråga är följande citat från Brittisk encyklopedi av intresse:

"Tron på att Kristi återkomst och upprättandet av hans regering över jorden var nära förestående, var otvivelaktigt mycket betydelsefull i den äldsta kristna församlingen . . ."

"En entusiastisk väntan härpå var oskiljaktigt knuten till den kristna tron fram till mitten av det andra århundradet."

"Men till yttermera visso, dessa vilda drömmar om Kristi strålande rike började störa den organisation, som kyrkorna funnit ändamålsenligt att bygga upp."

"Augustinus var den förste, som vågade lära, att katolska kyrkan i sin empiriska form var Kristi rike."

Den äldsta kyrkan trodde verkligen på att Kristus skulle komma åter och på att han vid sin återkomst skulle upprätta Kristi utlovade rike, vilket skulle återföra fred, hälsa och liv till mänskligheten. Men såsom framhålles i encyklopedin, dessa läror "började störa den or-

ganisation, som kyrkorna funnit ändamålsenligt att bygga upp." Denna organisation troddes vara Kristi rike och dåtidens politiskt sinnade, kyrkliga ledare förstod det paradoxala i att hoppas på ett tillkommande Kristi rike samtidigt som man påstod, att detta rike redan var upprättat.

Då dessa båda uppfattningar är helt oförenliga, tillsåg den tidigare periodens ambitiösa ledare, att hoppet om Kristi återkomst vid någon framtida tidpunkt och upprättandet då av Kristi rike på ett eller annat sätt undertrycktes. Detta var anledningen till att hoppet om Kristi verkliga rike utplånades; endast några få individer här och var fasthöll vid hoppet, men dessa saknade möjlighet och förmåga att göra sig hörda genom falskhetens dimbildning.

"Kristenheten" kom sålunda till; den blev icke Kristi verkliga rike utan en mästerligt gjord förfalskning. Icke ens reformatorer, t. ex. Luther, genomskådade denna. I själva verket gjorde de den mer beständig genom att ge sitt stöd åt upprättandet av Europas kyrkstatsregeringar. Till att börja med framfördes det falska påståendet endast av romerska kyrkan, som dominerade hela Europa. Senare framfördes påståendet av var och en av Europas olika kyrkstatsregeringar genom reformatorerna under tryck av politiska intriger och — i många fall — av krig.

I dag är större delen av den kristna, protestantiska världen emot föreningen kyrka och stat. Men de falska föreställningar, som påtvingats folken under så många sekler av förfalskningen av Kristi rike, har kvävt deras förmåga till kristet tänkande. Därför har även sådana, som med ärligt uppsåt sökt efter sanningen om Kristi rike i Guds ord, haft svårigheter att finna vägen till den genom traditionens och vantrons dimma.

Vi kan och skall emellertid glädja oss åt att omfattande ansträngningar gjorts för att finna den verkliga sanningen i Guds ord. Ännu för några år sedan hade man inte kunnat tänka sig, att fyrtyotvå framstående präster i Kanadas största protestantiska kyrka djärvt skulle förklara, att den populära ståndpunkten "Det finns ingen död" är lögn, och att Bibeln icke lär, att människan har en odödlig själ. Detta har nu likväl hänt och boken, i vilken dessa och andra radikala avsteg från ortodoxt tänkande framläggs, har offentligt rekommenderats för studium inom kyrkan.

På Jesu tid framställdes frågan, om någon av den tidens rika och mäktiga trodde på honom. Så var icke fallet.

LÄRDOM FÖR VÄRLDEN

Av Åke Byrge.

Matt. 5: 14: "I ären världens ljus." Den allmänna kristna kyrkan har genom att framhålla Guds ord och i den grad den gjort detta varit ett visst ljus för världen. I djupare mening avses emellertid med "ljus" förståelse över "det tillkommande goda" (Hebr. 10: 1). Detta ljus har hittills varit dolt för såväl världen som namnkyrkan och också för alla slag av kristna samfund utom för den sanna församlingen, som i Bibeln kallas Kristi "kropp", för vilken Jesus är "huvudet" — Kol. 1: 18. Denna församling är alltså tillsammans med Jesus den utlovade Messias eller Kristus. Först nästa tidsålder skall det uppenbaras för världen och namnkyrkan och i övrigt för alla kyrkosamfund VILKA som tillhöra Messiasklassen. Med kyrkosamfund mena vi i detta fall mänskliga organisationer eller sådana, vilkas medlemmar äro bokförda och vilka världen kan se och lära känna. INGA UTOMSTÄENDE kunna denna tidsålder utpeka den eller den såsom varande en medlem av Kristi "kropp" eller, vilket måste vara detsamma, såsom en medlem av KRISTUS (vilket alltså är ett kollektivt begrepp, dvs Kristus består av många medlemmar: 1 + 144000; Upp. 14: 1). De 144000 ha känt varandra sinsemellan därigenom, att envar av dem förstått bibliska hemligheter, som inga andra kunnat förstå (denna tidsålder), huru tydligt dessa hemligheter än meddelats dem. "Och INGEN kunde lära sig den sången (Bibels hemligheter) UTOM de ett hundra fyrtiofyra tusen." — Upp. 14: 3.

På den tiden var världen icke mogen att acceptera de sanningar han lärde. Hans sanna efterföljare har också gått en ensam väg. Mycket få har i själva verket instämt i, att "syndens lön är döden" (Rom. 6: 23). Kanske är det förhållandet, att några nu börjat framlägga sanningen i denna och andra frågor, ett av bevisen för att Kristi rike är nära; kanske den nya tidens ljus bryter igenom till mänskliga sinnen på vägar, som vi saknar kunskap om.

(Översättning av A. K.)

Nästa tidsålder skall Kristus bli världens ljus i fullaste mening. "Icke kan en stad döljas, som ligger uppe på ett berg." Något sant gudsrike finns icke på jorden i närvarande tid. Först när detta rike upprättas, blir församlingen — staden — den nya himmelska regeringen genom sin maktutövning synlig för alla. Nuvarande andliga regering utgöres av Statan och onda andar.

5: 15: ". . . under skäppan" — vemhelst som har någon förståelse över Guds ord har förmånen att få meddela denna förståelse åt andra, direkt eller indirekt (genom församlingsverksamheten). Underlåtelse härav är att sätta ljuset under skäppan.

5: 16: ". . . edra goda gärningar." — verksamheten för evangelium etc. ". . . och prisa eder Fader, som är i himmelen". Världen uppskattar även i sitt fallna tillstånd rättfärdighet, välgörenhet, laglydnad, och kristna moralprinciper kort sagt, men först nästa tidsålder skall den förstå och rätt värdera Kristi medlemmars "gärningar", som gå utöver ovan antydda gärningar.

5: 17: "I skolen icke mena, att jag har kommit för att upphäva lagen eller profeterna . . . utan för att fullborda." Lagen och profeterna förutsäga tillkommande ting. Många förutsägelser uppfylldes av Jesus vid hans första närvaro, men långt ifrån alla. Det är lagförbundet, som är upphävt för de judar, som mottaga Jesus såsom Messias, men lagens andemening är evig. Lagförbundet lovade evigt mänskligt liv åt envar, som i alla punkter lydte lagen. Denna kan ingen människa hålla i sitt fallna tillstånd. Gamla lagförbundet kunde därför icke medföra mänskliga livsrättigheter. Jesus var en fullkomlig människa och höll lagen fullkomligt — även under ogynnsamma omständigheter, vilket var en förtjänst utöver att hålla lagen under normala förhållanden. Sina mänskliga livsrättigheter uppoffrade Jesus (i och med sin död för all framtid såsom människa) till förmån för Adam och därmed också till förmån för alla Adams efterkommande, som aldrig — såsom Adam — ägt några livsrättigheter. Med mänskliga livsrättigheter följer förmåga att leva upp till lagens krav. Nästa tidsålder skola människorna, allteftersom de sträva efter att lyda lagen (dess andemening), erhålla förmåga att hålla den och därigenom slutligen vinna evigt mänskligt liv. Detta blir det nya lagförbundet, som Jesus skall upprätta vid sin återkomst.

5: 18: ". . . förrän det allt har fullbordats" — allt förutsagt måste gå i uppfyllelse. Det är sålunda lika viktigt att studera det Gamla testamentet som det Nya, dock icke med den avsikten att vi genom laggärningar skola söka behaga Gud, vilket är omöjligt i närvarande

BIBELNS TIDSUPPGIFTER

Efter Hugo Karlén av A. K.

Under slutet av 1800- och början av 1900-talet studerades Bibelns kronologi ingående av dem, som ansåg, att samtliga Bibelns 66 böcker — 39 i G. T. och 27 i N. T. — innehåller Guds ord. Man kom då i Amerika och England fram till en kronologi, som vid fortsatta studier här i Sverige fram till och in på 1950-talet visat sig i alla avseenden korrekt. I föregående nummer av Dagningen började vi med att i korthet redogöra för denna kronologi, varvid vi särskilt skulle uppehålla oss vid de tidsperioder, som varit svåra att komma till rätta med.

Vi angav i föregående nummer av Dagningen, att det enligt 1 Mos. 5: 3—29; 7: 6, 13; 8: 13 var 1656 år från Adams skapelse till syndafloedens slut, och att det enligt 1 mos. 11: 10—32 var 427 år från syndafloedens slut till Teras död [förbundet med Abraham]. Vi påvisade samtidigt, att det gick 430 år från Teras död till israeliternas uttåg ur Egypten, och fick därigenom en sammanhängande kronologisk kedja från Adams skapelse till detta uttåg, nämligen 1656 + 427 + 430 eller sammanlagt 2513 år.

Vi skall nu beräkna tiden från israeliternas uttåg ur Egypten till tempelbyggandets början i fjärde året av konung Salomos regering. Efter att förut ha räknat året från höst till höst, skulle Israels barn från och med uttåget ur Egypten räkna detta (kyrkoåret) från vår till vår (2 Mos. 12: 2). Detta gör ett halvt år från ett helt vid övergången. Vi avrundar emellertid räkningen till hela år utom i undantagsfall.

Okenvandringen var 40 år lång, som framgår av följande: Mose dog en månad före intåget i Kanaan och var då 120 år gammal (5 Mos. 1: 3; 31: 2; 32: 48, 50; 34: 7, 8). Vid uttåget var han 80 år gammal (Apg. 7: 23, 30), och $120 - 80 = 40$ år.

tid, utan med den avsikten att söka utröna det "tillkommande goda" och söka igenkänna redan uppfyllda profetior i kyrko- och världshistorien.

A. B.

Tiden, som åtgick för Kanaans delning bland stammarna, är litet mer invecklad att räkna ut. Kaleb var den siste, som fick sig tilldelat ett landområde, och han var då 85 år gammal. 45 år tidigare hade han av Mose blivit utsänd som spejare från Kades-Barnea. Se Jos. 14: 5—15. Men hur långt efter uttåget ur Egypten utsändes spejarna från Kades-Barnea?

Aron dog på berget Hor (4 Mos. 33: 38, 39) sju månader före sin broder Mose, som dog på berget Nebo (5 Mos. 32: 49, 50; 34: 7, 8). Vid omkring mitten av dessa sju månader lägrade sig Israel i Sereds dal (4 Mos. 21: 12), som genomflytes av bäcken Sered. Här lämnas oss en viktig tidsuppgift, nämligen att tiden för vandringen från Kades-Barnea till övergången av bäcken Sered var 38 år (5 Mos. 2: 14). Enligt vad vi nyss visat, skedde sagda övergång omkring ett halvt år före intåget i Kanaan. Vi får alltså tiden från Kades-Barnea till intåget i Kanaan = $38 \frac{1}{2}$ år, och $40 - 38 \frac{1}{2} = 1 \frac{1}{2}$ år. Spejarna utsändes således från Kades-Barnea omkring $1 \frac{1}{2}$ år efter uttåget ur Egypten.

Från Kades-Barnea till Kanaan blivit utskiftat bland stammarna var enligt Kaleb (se ovan) 45 år. Från uttåget ur Egypten till delningens avslutning blir det $1 + 45 = 46$ år (då vi nämligen i likhet med 1 Kon. 6: 38 slopar delar av år). Eftersom ökenvandringen var 40 år lång, måste 6 år åtgå till landets delning bland Israels stammar, ty $46 - 40 = 6$ år.

Domareperioden anges av aposteln Paulus till (omkring) 450 år — se Apg. 13: 19—21, som lyder: "Och sedan han [Gud] hade utrotat sju folk i Kanaans land, utskiftade han dessas land till arvedelar åt dem [Israels barn. Vers 20 i nya svenska övers. är meningslös. Vi tager därför denna vers från gamla svenska öv.] 'Och sedan, under vid pass fyra hundra femtio år, gav han dem domare, ända till [och med] profeten Samuel.' Därefter begärde de en konung, och Gud gav dem Saul . . ." Propositionen "hos" på grekiska, ovan översatt med "under vid pass", betyder också "så mycket som" etc. Paulus kan icke gärna beträffande ökenvandringen (vers 18) ha sagt "vid pass ['hos'] 40 år". Han visste säkert, att den (se ovan) varit jämt 40 år lång. Ordet "hos" bör alltså i detta sammanhang översättas med endast "under" (" . . . sedan, under fyra hundra femtio år . . ." Från uttåget ur Egypten till Sauls tronbestigning får vi alltså $40 + 6 + 450 = 496$ år.

Domareperiodens längd har hittills varit omöjlig att beräkna från G. T., men med Pauli tidsuppgift för denna period kan nu en till-

närmelsevis riktig kronologisk ordningsföljd upprättas beträffande händelserna från intåget i Kanaan till konung Saul. Vi skall gå igenom två olika sådana beräkningar, vilka överensstämmer med varandra och med Pauli tidsuppgift. Saul regerade i 40 år (Apg. 13: 21) och David likaledes i 40 år (1 Krön. 29: 27). Salomo började bygga templet ”i sitt fjärde regeringsår” (2 Krön. 3: 2). $496 + 40 + 40 + 4 = 580$ år. 1 Kon. 6: 1 uppger för denna tidrymd 480 år (LXX 440 år). Josefus har 592 år.

Beträffande domareperioden — från Kanaans delning bland stammarna till Sauls tronbestigning — har det stora flertalet bibelkronologer bland annat förbisett, dels att det måste ha varit en rätt lång tid mellan landets delning och Israels barns första trädedom, under Kusan-Risataim (Dom. 3: 8) och dels att det var en lång tid mellan Elis död och konung Saul.

Josua dog, när han var 110 år gammal (Dom. 2: 8), enligt Josefus 25 år efter intåget i Kanaan och alltså 19 år efter landets delning. ”När sedan hela det släktet [som varit samtida med Josua] hade blivit samlat till sina fäder, kom ett annat släkte upp efter dem, ett som icke visste av Herren eller de gärningar som han hade gjort för Israel. Då gjorde Israels barn, vad ont var i Herrens ögon . . .”, och ”då upptändes Herrens vrede mot Israel, och han sålde dem i Kusan-Risataims hand . . . i åtta år” — Dom. 2: 10, 11; 3: 8. Efter dessa 8 år blev Otniel, son till Kenas, Kalebs yngre broder, den förste domaren i Israel, och landet hade nu ro i 40 år eller till Otniels död (Dom. 3: 9—11). En del kronologer beräknar tiden mellan Josuas död och Otniels tillträde till domareämbetet till omkring 40 år, vilket skulle göra 59 år från landets delning till Otniel.

Samuel var ännu en yngling, då översteprästen Eli var så gammal, att hans ögon blivit skumma och han icke kunde se. (1 Sam. 3: 1, 2.) Och Samuel var ”gammal och grå”, när Saul blev konung, — 1 Sam. 12: 1, 2. Det är alltså tydligt, att en period av 40 till 50 år måste ligga mellan Elis död och Sauls tronbestigning. Den engelske bibelöversättaren Ferrar Fenton beräknar denna period till 45 år, vilket stämmer överens med Pauli tidsuppgift för domareperioden, 450 år (Apg. 13: 20), — se vidare nedan. 1 Sam. 12: 1, 2 lyder: ”Se, jag [Samuel] har lyssnat till edra ord och gjort allt vad I haven begärt av mig; jag har satt en konung över eder. Nu är det eder konung, som skall vara eder ledare, då nu jag är *gammal och grå* . . .” Liksom Eli levde åtskilliga år såsom gamling — han dog vid 98 års ålder (1 Sam. 4: 15) —, så levde också Samuel åtskilliga år som sådan, enär han smorde

David till konung och en tid därefter mottog David såsom flykting för Saul.

Vid beräkning av domareperioden torde observeras, att Simson "var domare i Israel *under filistéernas tid*, i tjuugo år" (Dom. 15: 20). Dessa tjuugo år ingår således i de 40 år, då Israels barn lydde under filistéerna, de sista 20 åren av de 40, ty Simson föddes efter det att Herren överlämnat Israels barn i filistéernas hand (Dom. 13: 1, 2, 24).

När konungen över Ammons barn av domaren Jefta fordrade tillbaka det landområde, som enligt hans påstående Israels barn fråntagit Ammons barn vid ökenvandringens slut, svarade Jefta: "När Israel nu i *tre hundra år* har bott i Hesbon och underlydande orter, i Aror och underlydande orter och i alla städer på båda sidor om Arnon, varför haven I då under hela den tiden icke tagit detta ifrån oss?" (Dom. 11: 26.) Dessa 300 år är räknade från ökenvandringens slut. Från Kanaans delning blir det $300 - 6 = 294$ år. Vi får alltså nu domareperioden efter en första beräkning så som följer:

Från Kanaans delning till domaren

Jefta, Dom. 11: 26 ($300 - 6 =$)	294 år
Jefta domare, Dom. 12: 7	6 „
Ibsan domare, Dom. 12: 9	7 „
Elon domare, Dom. 12: 11	10 „
Abdon domare, Dom. 12: 14	8 „
Trälldom under filistéerna, Dom. 13: 1 (Simson se ovan)	40 „
Eli "domare i Israel", 1 Sam. 4: 18	40 „
Samuel Israels ledare, se ovan	45 „
	<hr/>
	= 450 år

Från intåget i Kanaan till Jefta är det 300 år och från och med Jefta till konung Saul således 156 år. Vid en andra beräkning av domareperioden gäller det att med andra tidsuppgifter erhålla tiden från landets delning till Jefta eller från intåget i Kanaan till Jefta.

Kaleb var 79 år (85—6) gammal vid intåget i Kanaan och 85 år vid landets delning (Jos. 14: 10). Efter delningen hade Israel ro från krig, så länge Josua levde (Jos. 14: 15; Dom. 1: 1). Josua dog, när han var 110 år gammal (Dom. 2: 8), enligt Josefus 25 år efter intåget. Vid denna tid var Kaleb alltså omkring 104 år gammal. Otniel, som var son till Kalebns yngre broder, hjälpte honom nu, efter Josuas död, att intaga Kirjat-Sefer och fick härför Kalebns dotter Aksa till hustru

(Dom. 1: 1; 12, 13). Otniel måste vid denna tid ha varit mellan 20 till 30 år gammal, ty omkring 42 år senare blev han domare i Israel och förblev domare i 40 år (Dom. 3: 11). Sålunda blev Otniels hela ålder 100 till 110 år, åldersgränsen vid denna tid för kraftiga män. Otniel föddes följaktligen nära (före eller efter) tidpunkten för intåget i Kanaan.

När Josua och hans samtida dog, växte ett nytt släkte upp efter dem, som icke visste av Herren och de gärningar, som han hade gjort för Israel. Detta nya släkte gjorde vad ont var i Herrens ögon, varför Herren överlämnade Israels barn till trældom under Mesopotamien (Kusan-Risataim) i åtta år (Dom. 2: 10, 11; 3: 7, 8). Somliga har beräknat denna mellantid till 40 år. Vi får den till 42 år, från Josuas död till dess att Otniel blev domare, eller 53 år (19 + 42 = 8) från landets delning till trälldomen under Kusan-Risataim (Mesopotamien).

En närmare undersökning av Dom. 3: 30, 31 samt kapitel 4 och 5 visar, att de 80 åren av 10 (Dom. 3: 30) i sig innesluter Ehuds domaretid, Samgars domartid samt Deboras och Baraks styrelse över Israel. Under dessa 80 år hade Israels barn ro från fientliga anfall österifrån. Samgar hade en kort fejd med filistéerna (Dom. 3: 31), som bodde sydväst om Palestina. Den kananeiske konungen Jabin, som kom norrifrån, våldförde sig på israeliterna i tjugo år (Dom. 4: 1—3), samtidigt med att Samgar var domare i Israel (jfr Dom. 5: 6, 7). Under Debora och Barak hade hela Kanaan ro i 40 år (Dom. 5: 31) eller under den senare hälften av de 80 åren.

Grundtexten i Dom. 10: 8 har en märklig och svårtolkad lydelse, som missförstått av de flesta bibelöversättare och kronologer. Ordagrant översatt lyder stället: ”De *sönderbräckte* och *krossade* i det samma året aderton år alla Israels barn, vilka bodde på andra sidan om Jordan i amoréernas land som ligger i Gilead.” Den äldre svenska Bibeln hade följande översättning: ”. . . i det samma året sedan aderton år . . .” (Se Melins Bibel.) ”I det samma året” åsyftar det år, under vilket somaren Jair dog. Av det anförda framgår, att de 18 åren av Ammons barns strid med Israel varit under Jairs tid, men att ammoniterna icke lyckats rå på Israel, så länge domaren Jair levde. Denna uppfattning hade också prof. Melin (även domprost i Lund, död 1877). I hebreiska språket har ordningstalen särskilda former endast för talen 1—10. Vid 11 och därutöver begagnas grundtalen även i betydelsen av ordningstal. Följaktligen bör också kunna översättas: ”. . . i det samma året (då Jair dog), i adertonde året (av Ammons strid mot Israel . . .”

Efter denna inledning kan vi nu uppgöra en andra kronologisk kedja — förutom de 300 åren direkt (Dom. 11: 26) — för tiden från intåget i Kanaan till domaren Jefta:

Från intåget i Kanaan till landets delning	6 år
Från landets delning till trälldomen under Kusan- Risataim, (se ovan)	53 „
Trälldom under Kusan-Risataim, Dom. 3: 8	8 „
Otniel domare i Israel, Dom. 3: 11	40 „
Trälldom under Moab, Dom. 3: 14	18 „
Kanaan ro för anfall österifrån, Dom. 3: 30; 5: 31 (se ovan)	80 „
Trälldom under Midjan, Dom. 6: 1	7 „
Gideon domare i Israel, Dom. 8: 28	40 „
Abimelek konung över Israel, Dom. 9: 22	3 „
Tola domare i Israel, Dom. 10: 2	23 „
Jair domare i Israel, Dom. 10: 3	22 „
(Till domaren Jefta)	<u>300 år</u>

Vi har nu gått igenom Bibelns kronologi från Adams skapelse till uppbyggandet av konung Salomos tempel i dennes fjärde regeringsår och kommit till följande resultat:

Från Adams skapelse till syndafloedens slut	1656 år
Från syndafloedens slut till Abrahams inflyttning i Kanaan	427 „
Därifrån till Israels barns uttåg ur Egypten	430 „
Ökenvandringen, Psalm 95: 10	40 „
Kanaans delning bland stammarna, Jos. 14: 7, 10, 15	6 „
Domareperioden, Apg. 13: 20	450 „
Saul konung, Apg. 13: 21	40 „
David konung, 1 Krön. 29: 27	40 „
Salomos fjärde regeringsår, 2 Krön. 3: 2	4 „
	<u>= 3093 år</u>

Från uttåget ur Egypten till konung Salomos tempelbygge är det $40 + 6 + 450 + 40 + 40 + 4 = 580$ år. Denna tidssträcka uppgives i Kon. 6: 1 vara 480 år, vilket dock, enligt vad vi förut bevisat, måste vara ett skrivfel av någon avskrivare av den ursprungliga grundtexten, där bokstäver användes för att beteckna siffror. Den hebreiska bokstaven "d" för fyra är snarlik "h" för 5, varför en felläsning lätt kunnat ske. (Diaglottöversättningen påpekar i en kommentar till

Apg. 13: 20 denna förklaring av olikheten mellan Pauli tidsuppgift och 1 Kon. 6: 1 såsom fullt tillfredsställande.)

Oss veterligen har Domarebokens kronologi före oss aldrig blivit fullt klarlagd av någon med stöd endast av G. T. Vår klarläggning visar, att aposteln Pauli tidsuppgift i Apg. 13: 20 är riktig. Beträffande Dom. 10: 8 förstår vi grundtexten så, att hebreiska uttrycket "baschschanah hahi' schemâneh 'esreh schanah" skall översättas såsom ordningstal, vilket även framgår av sammanhanget, — alltså icke "i aderton år" utan "i adertonde året". Från och med 11 begagnas, såsom förut nämnt, grundtalen såsom ordningstal i hebreiskan. 1878 års svenska bibelöversättning har här översatt med ordningstal: "*det adertonde året*". Vår tolkning, att Ammons barn de sista aderton åren av Jairs domaretid kämpat mot Israel utan framgång men omedelbart efter hans död "sönderbräckte och krossade" (grundtexten) israeliterna på andra sidan Jordan samt därefter (samma år, Jairs dödsår) gingo över floden för att strida med det övriga Israel, bekräftas ävenledes av sagda svenska bibelöversättning, som i sin helhet lyder: "Och detta året [då Jair dog] var det *adertonde* året, som de hade plågat och förtryckt Israels barn, nämligen alla Israels barn på andra sidan om Jordan . . . [vers 9:] Och Ammons barn drogo över Jordan för att ock strida emot Juda och Benjamin och Efraims hus, så att Israel kom i stort trångmål [det året]."

(Efter Hugo Karlén av A. K.)

Frågor och svar

Vad menas med allegori och allegorisk?

Med allegori (av grek. allegori'a = sägande något annat) menar man en berättelse, som förutom sin bokstavliga betydelse till varje del har en djupare mening. Allegori är en litterär konstart, som finns på olika språk. På svenska har vi t. ex. Dalins "Sagan om hästen". I Bibeln har vi allegoriska inslag bl. a. i Jesu liknelser. När Paulus i Gal. 4: 22 berättar om Hagar och Sara använder han sig av den allegoriska bibeltolkningen.

Har den som är enfaldig förmånsställning?

Ordet enfaldig är en översättning av hebr. pä'ti och grek. nä'pios och innebär, att man har ett öppet och oskyldigt sinne som ett barn. Det förhåller sig ju så, att den mänskliga erfarenheten (kunskapen, visdomen) berikar människans personlighet, men tyvärr leder det inte alltid till ödmjukhet och medvetenhet om att all kunskap är ett styckverk och att vi alla blott kan se endels. När därför den gudomliga uppenbarelsen kommer med sitt budskap till människan, så är hon ofta inte beredd att ta emot det med ett ödmjukt sinne utan stänger till sig med hjälp av den kunskap hon har. Den människa däremot, som inte uppblåses av kunskap utan som fått tillräcklig kunskap och erfarenhet för att kunna vara ödmjuk, hon lyssnar till det gudomliga budskapet och böjer sig ödmjukt för det, och det är hon som kallas enfaldig, eftersom hon mitt i sin vuxendom har barnets öppna och mottagliga sinne.

Har man den rätta formen på "Fader vår" i våra kyrkor?

Det är inte möjligt att avgöra, vilken den ursprungligaste ordalydelsen på Herrens bön har varit, även om Matteus och Lukas i stora drag överensstämmer. Det är dock alldeles säkert, att den i vanliga fall brukade lovprisningen ("ty riket är ditt" etc.) inte tillhör urtexten utan kommit in under den muntliga användningen. Det är kanske inte så underligt, att så skett, eftersom det såväl i judendomen som i urkristendomen var vanligt att avsluta en bön med en lovprisning.

S. D.

Tro på Gud.

Tro på Gud, han har skapat allt, som lever och här syns blomma.
Tro, att han, som i makt befallt allting utur intet framkomma —
Tro, att han kan hjälpa dig i all synd, all nöd, all strid,
Frälsa ur all smärta, skapa nytt ditt hjärta.

Tro på Kristus, Guds enfödde Son, vår Herre, fast född av kvinna.
Tro på honom, som frälsar från all synd, att vi livet må vinna.
Tro han lidit har för dig, när han vandrat korsets stig,
Satan, döden krossat, mänskors släkt förlössat.

Tro på Anden oss Gud har sänt, att vi evigt liv erhålla.
Tro fast synden oss illa bränt och Satan till döds vill oss sälla.
Syndernas förlåtelse, kraft till överlåtelse,
Hopp om himlalivet — allt i Anden givet.

S. D.

REDAKTIONELLT

Ett stort glädjeämne har varit de många vänliga breven från Amerika, Tyskland, Finland, Norge och Danmark såväl som från olika delar av Sverige. Tidskriftens första nummer rönt en stor uppskattning, och det är vår förhoppning, att tidningen också i fortsättningen skall kunna behålla sina läsares välvilja och få förmedla "säd till att så och bröd till att äta."

Bidrag till nästa nummer av tidskriften torde vara redaktionen tillhanda senast under augusti månad.

Så tillönskas läsekretsen och alla vännerna den rikaste välsignelse.

Redaktionen.